

Universal Declaration of Human Rights - Kasem

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

LOGO BAŃA TIGISIM NABIINA ƢWE-LAO WADE

PULIM

De na sɛ we nabiina ƣwea de logo baŋa chega chwoŋa wade maama kugu zege logo maama wopwolo, de chega de yezura baŋa ne.

De na sɛ we de na ba tɔge chega chwoŋa to mo jaane nikantɔɔ de tigura de popɔra ko twi nabiina laŋa ne, ye nabiina maama yaa lage se wopwolo de yezura yaa taa wora.

De na sɛ we nɔɔno maama taa tei o tete se tigura de popɔra ye taa wora, fefeo de peenem ƣwaane, se wade sem ja kuri.

De na sɛ we teene maama taa jege wolim, de ni sɛem de mimɔɔ.

De na sɛ we "UN Charter" tɔɔ kom paŋe ko sɛ wade sem ƣwea wolim ƣwaane se baara de kaana taa ye bedwe logo ywonni de wopwolo de yezura ƣwaane.

De na sɛ we UN Tigisim teene dem maama ke nimɔɔ se chega chwoŋa wade sem ja kuri nabiina zula de wopwolo ƣwaane.

De ta na sɛ we ko yaa lamma lanyerane se de ni wade sento kuri se ko ja wopwolo de yezura ko ba logo baŋa.

De Laam wo se we

"General Assembly" dem pɛ

Logo Baŋa Tigisim Wade sem se ko taa ye won-kolo kodoo na wo woli ko ja wopwolo de logo fɔgem de yezura na wo pa nabiina ƣwea taa jege kuri logo baŋa maama ne to.

Wadaa 1

Ba loge nɔɔna maama se ba taa ye bedwe mo ba ƣwea de ba chega seini, ye fefeo teira kɔtaa. We pɛ ba swa de boboŋa mo se ba taa ye nubiu daane ye ba jege da ƣwaŋa.

Wadaa 2

Logo baŋa tigisim wade sem pɛ chwoŋa se nɔɔno maama taa jege chega chwoŋa na wo pa ba ƣwea taa jege zula to. Wade sem ta we ba ba fee nabiinu o chega chwoŋa ne naa ba cheese o dwi o yetana, o logo lane, o we jɔɔɔ naa o boboŋa ƣwaane. Wade sem ta we ba ba jege se ba taa cheese nɔɔno we o ye baaro naa kaane, kwoo o jejegero naa ba na loge o mɛ to ƣwaane.

Wade sem ta tage se woli da we popɔra ba jege se ka taa wora nabiina laŋa ne ba teo politiksi naa ko wade naa ko na ye kolo to ƣwaane. Naa ba pɔɔre nɔɔno we o nwonji teo kolo ta na wo vere ko tete to ƣwaane.

Wadaa 3

Ko ye nɔɔno maama chega chwoŋa mo se o taa ƣwe ye fefeo naa foonee teira.

Wadaa 4

Wadaa kam we nabiin-yeiku naa kabɛ totona naa kabɛ pipio daa ye taa wora logo bana ne.

Wadaa 5

Ba ba jege chwonja se ba pa nɔɔno yaare cham yerane ko na wo manje se nabiinu yaare tei to.

Wadaa 6

Nɔɔno maama ye nabiinu mo o ze paɗ o wo mɛ maama logo bana yoba. Logo bana wadɛ sem maama yiga ne, wadaa teira na wo ta we o dae nabiinu.

Wadaa 7

Nabiina maama ye bedwe mo wadaa yiga ne. Wadaa choo nɔɔno maama mo; ka ba pɔɔre nɔɔna ka yaga. Ka kwoli nabiina maama mo se wolo wolo ye chɛɛse o dwonj.

Wadaa 8

Nɔɔno maama wae o san nɔɔno o dwonj kɔɔte delo maama wone nenɛɛne ko tu na ke o chɔge teo kom wadɛ selo na pa nɔɔno wom ɗwea ywona to.

Wadaa 9

Ba baa wane ba ja nɔɔno ɔɔ yerane ba gare ba ke o peena diga naa ba zeili o o teo ne pa o vo zoora te-gaa ne.

Wadaa 10

Ba na jaane nɔɔno fee wora se ba di o sareya kɔɔte ne lanyerane ko manje de teo kom wadɛ na tini tei to ba ni o seene o chɔge naa o wo chɔge.

Wadaa 11

1. Ba na jaane nɔɔno we o chɔge o manje waarem ba na wo di o bora tata ba ba jege chwonja ba te we chɔge fee wora se ba pa ko tu chwonja se o ja loya de sareya tiina se ba woli o se ba di taane dem kɔɔte ne.

2. Ba baa wane ba ta we nɔɔno yaa ke o chɔge naa ba ta we o ve se o yaa ke kolo na manje keim chega chwonja ne to, ye ka manja ne wadaa yaa teira ko ɗwaane. Ko kwaga ne tata ba baa wane ba pa nɔɔno waarem na dage de dwoi waarem delo dwi o deim yaa na wo jwonj o na chɔge manja kalo to.

Wadaa 12

Ba ba jege chwonja ba daane nɔɔno ɔɔ yerane o bobonja keiri seini, naa o diga tiina, naa o ɔɔɔ de o pwola totona seini. Ba nam ba jege chwonja ba ke o kekeo kolo na wo chɔge nɔɔno wom yu to. Wadaa kanto choo nɔɔno maama mo o kekeo maama seini, ye daanem teira.

Wadaa 13

1. Nɔɔno maama wae o beiri o bobonja na lage tei ye o zoore o bobonja na lage mɛ maama to, o teo ne.

2. Nɔɔno maama wae o nwonj teo de teo, naa o tete teo ne o beiri o vei teo kodwonj ye o jwoora.

Wadaa 14

1. Nɔ́nɔ wolo maama na nɛ chem o teo ne, o wane o duri o vo o taa zoore sateene dedwonna ne o wopwolo de yezura nwaane.

2. De ko de, o cham dem na dae nenɛɛne politiksi laɲa ne ko wo taa chamma se o duri o nwon. O na chɔge teo kom wade ge mo naa o kekeo kom na wo de UN wade sem na maɲe tei to sateene dedwonna baa se de jwon o mole mole.

Wadaa 15

1. Nɔ́nɔ maama jege teo, o na nwon mɛ.

2. Ba baa wane ba zeili nɔ́nɔ o teo ne, naa ba fee o se o ye leiri teo o bobonja na lage tei to.

Wadaa 16

1. Baara de kaana na bege ba ti to wae ba di daane ye ba yetana, naa ba na nwon tekolo, naa ba na tɔge Wechoɲa kalo dwi to baa wane ko cheiɲi ba se ba ye di daane ba lo sɔɲɔ. Ye ba kadiri seini ba maama ma daane, ba zora de ba nwea seini, ye ba wae ba yage daane maɲa de maɲa, ba tete bobonja na lage tei.

2. Kadiri wio ye baaro de kaane tete yerane na se se ba zo daane, ye ko dae we nɔ́nɔ mo fee ba to.

3. Sɔɲɔ tiina - baaro de o kaane de o bu - mo ye sayu kugu takeiri wone. Konto nwaane tekeiri dem de teo kom maama jege se ba taa ni ba baɲa ne mo, ba taa choo ba wolwanno maama wone.

Wadaa 17

1. Nɔ́nɔ maama wae o jege o tete nyɔ́nɔ wonno, naa o de o badwonna wae ba tei wonno daane.

2. Ba baa wane ba vere nɔ́nɔ wonno naa ba pa se o ye taa lage wonno.

Wadaa 18

Nɔ́nɔ maama wae o bon o na lage tei. O wae o ke o bobonja keiri, o wae o tɔge Wechwoɲa kalo dwi o na lage to; o nam ta wae o leiri o Wechwoɲa naa o bonem o yerane naa o de kɔɔ, ye o bere nɔ́nɔ Wechwoɲa kam o taane de o totonja seini.

Wadaa 19

Nɔ́nɔ wae o nɔ́nɔ o bobonja na lage tei. O wae o tɛ kolo maama o na bon o yu ne, ye nɔ́nɔ ba jege chwoɲa se o cheiɲi o ni. O wae o beiri labaare o bobonja o daare o pae labaare dwi maama labaare tɔ́nɔ de walese bam maama wone se de jage jei mamma.

Wadaa 20

1. Nɔ́nɔ maama wae o tɔge o zoore asemble naa tigiɲim dwi maama na ye yezura tigiɲim to.

2. Ba baa wane ba fee nɔ́nɔ se o zo tigiɲim delo o na ba lage to.

Wadaa 21

1. Nɔ́nɔ maama wae o tɔge o di o teo gɔ́mente paare; o nam ta wae o tɔge o voti o kuri nɔ́nɔ o ke gɔ́mente dem wone.

2. Nɔ́nɔ maama wae o jwon wolim delo o teo gɔ́mente na jege de woli de nɔ́nɔbia maama to, ko ma da ko ma da.

3. Gɔmente maama dam wo taa tɔge de nɔɔnbia kwora na we tei to mo. Nɔɔnbia bam kwora kam mo yei ni ka bere nɔɔnbia bam na wo kuri ba gɔmente dem paare tiina tei to. Kurim dem jege se ko de voti lao naga mo, se nɔɔno maama voti o boboŋa na laga tei to, ye se ko de voti wadaa kam naga chekke.

Wadaa 22

Nɔɔno maama teo gɔmente jege se de taa choo o ŋwea laŋa ne de de dam, de de naduni dedaane de na jege nimɔɔ tei de sateene dedwonna to se ko pa nɔɔno wom ŋwea ja kuri se o wane o ji nɔɔno lanyerane.

Wadaa 23

1. Nɔɔno maama wae o ke totonɔ; o wae o kuri o boboŋa na de totonɔ delo, ye fee wora se totonɔ dem taa jege kuri na pa o ywonni de wopwolo ye o ba lia we ba wo zaŋ ba le o totonɔ dem ne to.

2. Nɔɔno maama ka, ye ko ba chuli o na ye wolo dwi to, jege se o taa jwon ŋweo na mae de o totonɔ dem dam na mae tei to mo.

3. Wolo maama na toŋa ko maŋ se o ŋweo taa ye zegere se ko wane ko ni o tete dedaane o diga tiina lanyerane. Ko ta maŋ se o taa ne fee o totonɔa jei ne.

4. Nɔɔno maama wae o tɔge o zoore totonɔa jei tigusim yalo na wo woli o o totonɔa laŋa seini to.

Wadaa 24

Nɔɔno maama jege chwonɔa se o taa jege sio de sio maŋa, dedaane hawase bagera o na o ke totonɔa jei ne to; ye o ta wae o jwon daa bem wone o jeini tɔɔɔ ne o sia ye ba baa le o ŋweo wone.

Wadaa 25

1. Fee wora se nɔɔno maama taa ŋwe ŋwea na jege kuri ye ka ywoma ka pae o tete de o diga tiina to. Ko maŋe se wodiiru, zora jei, assibita na ni yezura seini to dedaane won-telo maama na wo woli pa se ŋwea taa ywoma to taa wora. Fee ta mo wora se wolim taa wora ko pae nɔɔno maama nenɛene o na ba toŋa, o na weela, naa o na jigi nabwom jaweo ŋwaane, o na ye badeim naa kadeim, o na kwe naa nɔɔno na ye zore tu, o ware se o ni o tete baŋa ne.

2. Fee wora se ba taa fage ba ni niina de bia baŋa ne lanyerane. Bu maama, o jege kwo yoo o ba jege kwo yoo, ko maŋe se ba ni o baŋe ne mo ba woli o se o ke nɔɔno.

Wadaa 26

1. Nɔɔno maama jege choŋa se o ke sikuuli. Sikuuli veiŋa, ko zege prameiri sikuuli ko vo yi Junia Sekondeiri Sikuuli, wo taa ye zɛɛra mo, ye ko ta ye fefeo mo se bu maama vo sikuuli se ko yi konto. Tɛkenekal Sikuula de totonɔa berem sikuula nenɛene Kɔleja de wo taa wora se balo na wo vo da to vo. Univesiti de sikuula kamuna yadwonna de wo taa wora se balo na paase ba tɛɛsa lanyerane to vo.

2. Sikuuli veiŋa naa tɔn-yeino ye se ko pa nɔɔno swa mo poore se o wane o lɔre kolo maama na lana ko pa nabiino se ko ja wopwolo de yezura ko ba to. Ko jege se ko ja nimɔɔ de badwonɔ mo ko ba de sateene logo baŋa ne, de nabiina dwi maama de wɛjɔɔna dwi maama se ko zeini logo baŋa tigusim totonɔa dwi maama na woli logo maama yezura to.

3. Tiina jege chwonɔa se ba kuri ba na wo taa lage se ba bia zamese tɔɔɔ sikuuli delo dwi wone to.

Wadaa 27

1. Nɔɔno maama wae o tɔge o ke o nabaara kekeo o na lage tei, de keina yadwonna, de "Science" na jaane wodonno telo maama ko ba nabiina jirim naa wolim ŋwaane to.

2. Nɔno maama na popone o tɔno o na yei kolo maama logo lam ɲwaane to, fee wora se ba zeini naa ba woli o se o ne ko maana.

Wadaa 28

"United Nations" nia yanto ye se ko pa nabiino maama logo baɲa wolim, de wopwolo de yezura mo.

Wadaa 29

1. Nɔno maama jege fee totona se o ke o na zoore takeiri delo maama ne to se ko pa se o taa ye nɔn-ɲwem se o ɲwea ke ywonni.

2. Nɔno fee totona keiri wone o jege se o de wade sem na lage tei to mo. O ba jege se o ke o gaale naa o ke o chɔge badwonna wo. O nam ba jege chwonɔ o ke o chɔge kɔɔ ywonni de nɔno wopwolo, kɔɔ zula ɲwaane.

3. Nɔno maama na tɔge nabiina ɲwea de logo baɲa chega chwonɔ wade sento o jege se o tɔge "United Nations" na lage se ko de tei to mo.

Wadaa 30

Nɔno, naa nɔna, naa teo ye zaɲ ba bonje we ba wo wane ba ke wono se ko leiri naa ko chɔge nia yanto ba na tin tɔno konto ne to.
